

mun. Chișinău, str. P. Rareș, nr.18,
Republica Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+ 373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Chișinău, P.Rareș, 18 street,
Republic of Moldova, MD-2005,
tel./fax:(+373 22) 218768
e-mail: info@csj.md

Nr. 3-12/23 din 16.03.2023

Dnei Domnica Manole
Președintele Curții Constituționale a RM

Prin prezenta, conform încheierii Completului de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor din 15 martie 2023, Vă remitem sesizarea depusă de Stanislav Sorbalo, reprezentat de avocatul Vitalie Zama, în vederea examinării constituționalității a:

- termenilor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din art. 8 alin. (2) lit. a);
- sintagmei: „în ultimii 15 ani” din art. 8 alin. (4) lit. b);
- termenului „nu” din art. 8 alin. (6) (potrivit căruia: „În aprecierea criteriilor prevăzute la art. (2) – (5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”);

toate din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

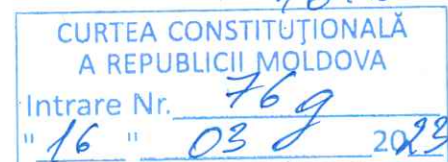
Anexă: copia încheierii din 15 martie 2023 pe 4 pagini, opinia separată pe 3 pagini sesizarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate pe 15 pagini.

Cu respect,

**Președintele interimar al
Curții Supreme de Justiție a RM**

Vladimir Timofti

Ex: T.Bradu

Sesizare privind excepția de neconstituționalitate

A. Autorul excepției de neconstituționalitate¹**A.1. Persoană fizică****1. Nume:** ZAMA**2. Prenume:** Vitalie

¹ Aici, autorul excepției de neconstituționalitate va alege rubrica relevantă, ștergându-le pe celelalte.

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun²

Sorbalo Stanislav, în calitate de judecător a judecătorei Bălți, sediul Central a depus, la data de 02 octombrie 2020, la Consiliul Superior al Magistraturii, dosarul său, pentru a participa la concursul pentru alegerea la funcția de membru în Consiliul Superior al Magistraturii și funcția de membru în Colegiul disciplinar al judecătorilor.

Prin Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, au fost introduse noi prevederi privind etapa obligatorie a procesului de selectare a candidaților și de alegere sau numire a acestora în funcții.

Prin decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 17 din 18 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Stanislav SORBALO, s-a decis că reclamantul nu întrunește criteriile de integritate, deoarece au fost constatate dubii serioase cu privire la conformitatea candidatului cu criteriul de integritate etică și, prin urmare, nu promovează evaluarea.

Sorbalo Stanislav a contestat decizia Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 17 din 18 ianuarie 2023, cauza este pendinte la Curtea Supremă de Justiție.

² Această parte a formularului trebuie să conțină un rezumat al informațiilor pertinente referitoare la cauza dedusă judecării instanței de drept comun, i.e. instanței în fața căreia sau de care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate

C. Obiectul sesizării³

Prevederile contestate din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor sunt următoarele:

“Articolul 8. Evaluarea integrității candidaților

(2) Se consideră că un candidat corespunde criteriului de integritate etică dacă:

a) nu a **încălcat grav** regulile de etică și conduită profesională a judecătorilor, a procurorilor sau, după caz, a altor profesii, precum și nu a admis, în activitatea sa, acțiuni sau inacțiuni **reprobabile**, care ar fi **inexplicabile** din punctul de vedere al unui profesionist în domeniul dreptului și al unui observator imparțial;

(6) În aprecierea criteriilor prevăzute la alin.(2)–(5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare **nu depinde** de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv.

Articolul 13. Decizia Comisiei de evaluare

(5) Se consideră că un candidat nu întrunește criteriile de integritate dacă s-a constatat existența unor **dubii serioase** privind conformitatea candidatului cu cerințele prevăzute la art. 8, care nu au fost înlăturate de către persoana evaluată.

Articolul 14. Contestarea deciziei Comisiei de evaluare

(8) La examinarea cererii de contestare a deciziei Comisiei de evaluare, completul de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție poate adopta una dintre următoarele decizii:

b) admiterea cererii de contestare, dacă constată existența unor circumstanțe care puteau duce la promovarea evaluării de către candidat, și **dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului de către Comisia de evaluare.**

(9) Decizia completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este **irevocabilă** din momentul emiterii.”

De asemenea, în prezenta sesizare, se contestă omisiunea legiutorului de a reglementa „**termenul de prescripție**”, „**dublul grad de jurisdicție**”, „**competențele [limitate] a Curții Supreme de Justiție**”, „**oportunitatea / proporționalitatea [actului administrativ]**”.

³ În această parte a formularului se vor menționa prevederile contestate în fața Curții Constituționale, potrivit competenței sale ratiōne materiae. Aceste prevederi trebuie să fie aplicabile la soluționarea cauzei în care a fost ridicată excepția de neconstituționalitate.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție⁴

Prevederile contestate din art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, în particular sintagmele “încălcăt grav”, “reprobabile”, “inexplicabile”, “nu depinde” și “dubii serioase” sunt incidente articolului 23 din Constituție, potrivit căruia “(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”, combinat cu articolul 20 din Constituție “(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

În ceea ce privește omisiunea legiutorului de a reglementa „lipsa termenului de prescripție”, “[lipsa] dublului grad de jurisdicție”, “competențele [limitate] a Curții Supreme de Justiție”, “oportunitatea [actului administrativ]”, aici sunt incidente prevederile articolului 20 din Constituție “(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”, prevederilor articolului 53 din Constituție “(1) Persoana vătămată într-un drept al său de o autoritate publică, printr-un act administrativ sau prin nesoluționarea în termenul legal a unei cereri, este îndreptățită să obțină recunoașterea dreptului pretins, anularea actului și repararea pagubei.” și prevederilor articolului 119 din Constituție: “Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.”

⁴ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta de ce consideră aplicabil unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție, adică va argumenta dacă există o ingerință în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție.

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție⁵

Lipsa termenului de prescripție

Prevederile art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 nu stabilesc nici un termen de prescripție pentru evaluarea candidaților din perspectiva respectării "regulilor de etică și conduită profesională".

În viziunea noastră, acest articol vine în contradicție cu art. 23 din Constituția RM, din următoarele considerente :

Art.23 din Constituție prevede (2) că, Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

În speța noastră, candidatul Sorbalo Stanislav de la bun început a cunoscut că în anul 2008 față de el a fost aplicată o sancțiune disciplinară sub forma de "avertisment". La fel el a știut și termenul de acțiune a unei astfel de sancțiune. Mai mult ca atât legea cu privire la CSM prevede clar condițiile pentru accedere în CSM, și anume lipsa sancțiunilor disciplinare sau termenul de acțiune a sancțiunilor să fie expirat. Aceste prevederi din legea cu privire la CSM sunt clare și în concordanță cu Constituția RM, nu și prevederile art.8 din legea nr.26/2022

Nicăieri în textul Legii nr. 26 /2022, în special în art. 8 al. (2) ,nu este indicat că la evaluare Comisia va examina chestiuni ce țin de integritatea etică pe o perioadă nelimitată de timp. Astfel Comisia având competențe nelimitate în timp, chiar și în trecutul foarte îndepărtat. Prevederile acestei legi pot fi aplicate chiar și până la anii de școală a candidatului. Altfel spus, Comisia, având competențe nelimitate, se va deplasa în timp atât cât va dori, și până când nu va găsi ceva , care va putea fi imputat candidatului ca încălcări grave ,pentru a nu-l promova pe candidat.

Amintim, onorată Curte, că Comisia și-a axat Decizia pe fapte din trecutul foarte îndepărtat, cu 15 ani în urmă.

În cauza Oleksandr Volkov c. Ucrainei, Curtea de la Strasbourg a reținut următoarele:

138. Cât privește cauza reclamantului, faptele examinate de Consiliul Superior al Magistraturii în 2010 datau din perioada 2003-2006 (paragrafele 17 și 18 de mai

⁵ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va argumenta, după caz, de ce consideră că îi este încălcat unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție. Este recomandabil ca acesta să urmeze, în argumentarea sa, următorii pași: (1) dacă ingerința în unul sau mai multe drepturi garantate de Constituție este prevăzută de lege; în caz afirmativ, (2) dacă ingerința urmărește realizarea unui scop legitim permis de Constituție; în caz afirmativ, (3) dacă există o legătură rațională între ingerință și scopul legitim urmărit; în caz afirmativ, (4) dacă ar putea fi instituite alte măsuri legislative la fel de eficiente și mai puțin intruzive pentru dreptul/drepturile fundamentale în discuție; în caz afirmativ, (5) dacă ingerința este proporțională cu scopul legitim urmărit.

sus). Respectiv, reclamantul se afla într-o situație dificilă, dat fiind faptul că trebuia să-și construiască apărarea ținând cont de fapte printre care existau unele care avuse loc într-un trecut îndepărtat.

139. Din decizia Înaltei Curți Administrative în cauza reclamantului și observațiile Guvernului rezultă că dreptul intern nu prevede niciun termen de prescripție pentru revocarea unui judecător pentru „încălcarea jurământului”. Deși Curtea nu crede că e necesar să se indice care ar trebui să fie durata termenului de prescripție, ea consideră că o abordare atât de limitată [open-ended approach] a măsurilor disciplinare ce vizează membrii ordinii judiciare pune în pericol grav securitatea raporturilor juridice.

140. În aceste circumstanțe, Curtea consideră că a existat o încălcare a Articolului 6 § 1 din Convenție în acest sens.

Atragem atenția că în cazul de mai sus Înalta Curte a considerat că este încălcare, având în vedere termenul de 4-7 ani. Pe când în speța noastră Comisia se axează pe fapte ce au avut loc cu 15 ani în urmă.

În concluzie, având în vedere constatările Curții de la Strasbourg în cauza specificată *supra* lipsa unui termen de prescripție, în ceea ce privește pretensele încălcări a regulilor de etică și conduită profesională a judecătorilor, este o încălcare a dreptului la un proces echitabil garantat de Articolul 6 § 1 din Convenție.

Lipsa previzibilității sintagmelor din Legea nr. 26

Prevederile contestate din art. 8 din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, în particular sintagmele “încălcat grav”, “reprobabile”, “inexplicabile”, “nu depinde” și “dubii serioase” sunt contrare articolului 23 din Constituție, potrivit căruia “(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.”, combinat cu articolul 20 din Constituție “(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Hotărârea Curții Constituționale din 06 martie 2018 privind excepția de neconstituționalitate a unor prevederi din art. 10 pct. 4 și pct. 5 din Legea nr. 845-XII din 3 ianuarie 1992 cu privire la antreprenoriat și întreprinderi

44. Articolul 1 alin. (3) din Constituție proclamă Republica Moldova ca un stat de drept și democratic. Curtea reiterează importanța principiului statului de drept pentru o societate democratică.

45. Curtea menționează că exigențele statului de drept presupun *inter alia* asigurarea legalității și a certitudinii juridice (Raportul privind preeminența

dreptului, adoptat de Comisia de la Veneția la cea de-a 86 sesiune plenară, 2011, §41).

46. În acest context, Curtea reține că principiul legalității și al certitudinii juridice este esențial pentru garantarea încrederii în statul de drept și constituie o protecție împotriva arbitrarului. Așadar, asigurarea și respectarea acestor principii obligă statul să edicteze într-o manieră clară și previzibilă normele adoptate.

47. Adoptarea de către legiuitor a unor legi accesibile, previzibile și clare se impune și prin articolul 23 alin. (2) din Constituție, care stabilește obligația statului de a asigura dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle sale. În acest sens, norma constituțională stabilește că statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative.

48. În Hotărârea nr. 26 din 23 noiembrie 2010, Curtea a reținut că: „Pentru a corespunde celor trei criterii de calitate – accesibilitate, previzibilitate și claritate – norma de drept trebuie să fie formulată cu suficientă precizie, astfel încât să permită persoanei să decidă asupra conduitei sale și să prevadă, în mod rezonabil, în funcție de circumstanțele cauzei, consecințele acestei conduite. În caz contrar, cu toate că legea conține o normă de drept care aparent descrie conduita persoanei în situația dată, persoana poate pretinde că nu-și cunoaște drepturile și obligațiile. Într-o astfel de interpretare, norma ce nu corespunde criteriilor clarității este contrară art. 23 din Constituție [...]”

49. Curtea Europeană în jurisprudența sa a subliniat importanța asigurării accesibilității și previzibilității legii, instituind o serie de repere, pe care legiuitorul trebuie să le aibă în vedere pentru respectarea acestor exigențe.

50. Astfel, Curtea Europeană a menționat că nu poate fi considerată „lege” decât o normă enunțată cu suficientă precizie, pentru a permite individului să-și corecteze conduita. În special, o normă este previzibilă atunci când oferă o anume garanție contra atingerilor arbitrare ale puterii publice (cauza Amann v. Elveția, hotărârea din 16 februarie 2000, §56). Testul preciziei legii impune ca legea, în situațiile în care oferă o anumită marjă de discreție, să indice cu suficientă claritate limitele acesteia (cauza Silver și alții v. Regatul Unit, hotărârea din 25 martie 1983, §80).

51. În acest sens, în Hotărârea nr. 26 din 27 septembrie 2016, Curtea a reținut că la elaborarea unui act normativ legiuitorul trebuie să respecte normele de tehnică legislativă pentru ca acesta să corespundă exigențelor de calitate. De asemenea, textul legislativ trebuie să corespundă principiului unității materiei legislative sau

corelației între textele reglatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile.

52. Prin urmare, Curtea reține că previzibilitatea și claritatea constituie elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise.

Aplicarea principiilor de mai sus situației din speță

Sintagmele “încălcăt grav”, “reprobabile”, “inexplicabile”, “nu depinde” și “dubii serioase” nu răspund exigenței calității legii și în consecință conferă instanțelor de judecată, care le aplică, o marjă excesivă de discreție și interpretare, fiind posibile abuzuri și o practică neunitară în cauze similare, iar din cauza caracterului abstract există și riscul arbitrariului.

Corespunzător, normele contestate nu corespund exigențelor de calitate. În particular, textele legislative nu corespund principiului unității materiei legislative și corelației între textele reglatorii, pentru ca persoanele să-și poată adapta comportamentul la reglementările existente, ce exclud interpretările contradictorii sau concurența între normele de drept aplicabile.

În final, având în vedere că normele contestate nu sunt previzibile și clare, ceea ce constituie elemente *sine qua non* ale constituționalității unei norme, care în activitatea de legiferare acestea nicidecum nu pot fi omise, aceste norme urmează a fi declarate neconstituționale.

În concluzie normele contestate contravin articolului 23 în coroborare cu articolul 20 alin. (2) din Constituție, potrivit căruia “(1) Orice persoană are dreptul la satisfacție efectivă din partea instanțelor judecătorești competente împotriva actelor care violează drepturile, libertățile și interesele sale legitime. (2) Nici o lege nu poate îngreuna accesul la justiție.”

Insuficiența controlului judiciar

În cauza Oleksandr Volkov c. Ucrainei, Curtea de la Strasbourg a reținut, de asemenea, următoarele:

124. *Curtea nu este convinsă de faptul că Înalta Curte Administrativă a efectuat un control suficient în cauza reclamantului, pentru motivele expuse mai jos.*

125. *În primul rând, se pune întrebarea dacă Înalta Curte Administrativă putea să efectueze un control eficient al deciziilor Consiliului Superior al Magistraturii și Parlamentului, având în vedere faptul că ea era competentă să declare aceste*

decizii drept fiind contrare legii dar nu să le anuleze și să ia măsurile pe care le considera necesare într-un asemenea caz. Chiar dacă declararea unei decizii drept fiind contrară legii, în general, nu are consecințe legale, Curtea consideră că incapacitatea Înaltei Curți Administrative de a anula, în mod oficial, deciziile litigioase și absența unor reguli privind desfășurarea ulterioară a procedurii disciplinare contribuie la crearea unui nivel substanțial de incertitudine cu privire la consecințele juridice reale ale unor asemenea decizii judiciare.

126. Putem spune că practica judiciară dezvoltată în acest domeniu este revelatorie în acest sens. Guvernul a prezentat copii ale hotărârilor judecătorești interne în două cazuri. Însă aceste exemple demonstrează că după ce Înalta Curte Administrativă a declarat revocarea judecătorilor contrară legii, reclamantii trebuiau să inițieze o procedură aparte pentru a se reintegra. Cazurile date nu arată cum trebuie să se desfășoare o procedură disciplinară (în special, care sunt măsurile pe care autoritățile vizate trebuie să le întreprindă după declararea deciziei litigioase ca fiind contrară legii, și care este termenul limită). Exemplele aduse de Guvern sugerează vag că nu poate fi vorba de o reinserare automată în postul de judecător exclusiv în baza deciziei declarative a Înaltei Curți Administrative. Prin urmare, consecințele juridice ce reies din controlul efectuat de această instanță asupra unor asemenea întrebări sunt limitate și contribuie doar la sporirea îndoielilor Curții privind capacitatea sa de a rezolva problema de o manieră eficientă și de a oferi o revizuire suficientă a cauzei.

127. În al doilea rând, analizând felul în care Înalta Curte Administrativă a parvenit la decizia sa în cauza reclamantului și având în vedere obiectul litigiului, Curtea observă că aceasta nu a examinat de o manieră corespunzătoare argumente importante aduse de reclamant. În special, Curtea consideră că acuzațiile reclamantului privind lipsa de imparțialitate din partea membrilor Consiliului Superior al Magistraturii și ai Comisiei parlamentare nu au fost examinate cu diligența necesară. Afirmările Guvernului în acest sens nu sunt convingătoare.

128. În plus, Înalta Curte Administrativă nu a încercat cu adevărat să examineze argumentul reclamantului potrivit căruia decizia parlamentară privind revocarea sa din funcție era incompatibilă cu Legea din 1992 privind Statutul Membrilor Parlamentului și Regulamentul Parlamentului, chiar dacă era competentă să facă acest lucru (a se vedea Articolul 171-1 §§ 1 și 5 din Codul Justiției Administrative citat mai sus) și deși reclamantul a ridicat în mod clar această întrebare în cererea sa și a prezentat dovezi pertinente în acest sens (a se vedea paragrafele 29 și 33 de mai sus). Înalta Curte Administrativă nu a examinat dovezile aduse de reclamant, însă a reinterpretat afirmația cu privire la caracterul ilegal al procedurii de vot din cadrul Parlamentului ca fiind o acuzație de neconstituționalitate a rezoluției parlamentare pertinente. Astfel, Înalta Curte Administrativă a evitat să examineze acest aspect, lăsându-l în grija Curții

Constituționale, la care reclamantul nu avea acces direct (a se vedea *Bogatova c. Ucrainei*, nr. 5231/04, § 13, 7 octombrie 2010, cu referințele ulterioare).

129. Prin urmare, Curtea consideră că revizuirea cauzei reclamantului de către Înalta Curte Administrativă nu a fost suficientă, neputând să neutralizeze deficiențele de corectitudine procedurală prezente la etapele anterioare ale procedurii interne.

Având în vedere competențele limitate a Curții Supreme de Justiție pe această categorie de cauze și absența unor reguli privind desfășurarea ulterioară a procedurii de re-evaluare, aceste elemente contribuie la crearea unui nivel substanțial de incertitudine cu privire la consecințele juridice reale ale unor asemenea decizii judiciare, ce urmează a fi adoptată în speța reclamantului.

Lipsa dublului grad de jurisdicție

Potrivit prevederilor Articolul 119 din Constituție, Folosirea căilor de atac: Împotriva hotărârilor judecătorești, părțile interesate și organele de stat competente pot exercita căile de atac, în condițiile legii.

Cu toate acestea, potrivit prevederilor art. 14 alin. (9) din Legea nr. 26 din 10 martie 2022, *Decizia completului de judecată special din cadrul Curții Supreme de Justiție este **irevocabilă** din momentul emiterii.*

Astfel considerăm că art.14 alin.(9) din legea nr.26/2022 vine în contradicție cu prevederile art.119 din Constituția RM.

Prin decizia Curții Constituționale a României nr. 500 din 15 mai 2012, având în vedere prevederile constituționale, identice cu prevederile din art. 119 din Constituția Republicii Moldova, s-a extins dreptul la “dublu grad de jurisdicție” și cauzelor în materie civilă.

Având în vedere faptul că, accesul la justiție constituie un element inerent dreptului la un proces echitabil, intim legat de principiul preeminenței dreptului. Preeminența dreptului nu poate fi imaginată fără posibilitatea de a avea acces la justiție prin intermediul instanțelor de judecată, considerăm oportună și rezonabilă preluarea practicii Curții Constituționale a României precum că dreptul la “dublu grad de jurisdicție” se extinde și cauzelor în materie civilă.

Comisia Pre-Vetting nu este independentă și imparțială

103. Pentru a stabili dacă un tribunal poate fi considerat „independent” în sensul art. 6 § 1, trebuie să se țină cont, printre altele, de modul de desemnare și durata mandatului membrilor, existența unei protecții contra presiunilor exterioare și aspectul existenței unei aparențe de independență a organului dat (a se vedea *Finlanda c. Regatului Unit*, 25 februarie 1997, § 73, *Culegere de hotărâri și decizii* 1997-I, și *Brudnicka și Alții c. Poloniei*, nr. 54723/00, § 38, ECHR 2005-II). Curtea subliniază că noțiunea separării puterilor dintre puterea executivă și autoritatea

judecătorească are un rol tot mai important în jurisprudența sa (a se vedea *Stafford c. Regatului Unit* [GC], nr. 46295/99, § 78, ECHR 2002-IV). În același timp, nici art. 6 și nici oricare altă prevedere din Convenție nu obligă Statele să respecte conceptele constituționale teoretice privind limitele admisibile de interacțiune între puteri (a se vedea *Kleyn și Alții c. Olandei* [GC], nr. 39343/98, 39651/98, 43147/98 și 46664/99, § 193, ECHR 2003-VI).

104. De regulă, imparțialitatea denotă lipsa de prejudecăți sau a unei atitudini părtinitoare. Conform jurisprudenței constante a Curții, în sensul art. 6 § 1, imparțialitatea trebuie determinată în funcție de: (i) un test subiectiv, unde trebuie să se țină seama de convingerea personală și comportamentul unui anumit judecător - adică dacă judecătorul a avut o anumită prejudecată sau atitudine părtinitoare într-o cauză dată; și (ii) un test obiectiv, adică de a verifica dacă însuși tribunalul și, printre alte aspecte, componența sa, a oferit suficiente garanții pentru a exclude orice dubiu legitim privind imparțialitatea sa (a se vedea, printre altele, *Fey c. Austriei*, 24 februarie 1993, seria A nr. 255, §§ 28 și 30, și *Wettstein c. Elveției*, nr. 33958/96, § 42, ECHR 2000-XII).

105. Frontiera dintre imparțialitatea subiectivă și cea obiectivă nu este totuși ermetică întrucât pe lângă faptul că însuși comportamentul unui judecător poate, din punctul de vedere al unui observator extern, stârni îndoieli obiective justificate cu privire la imparțialitatea sa (testul obiectiv), ea poate, în egală măsură să țină de aspectul convingerii sale personale (testul subiectiv) (a se vedea *Kyprianou c. Ciprului* [GC], nr. 73797/01, § 119, ECHR 2005-XIII). Astfel, în unele cazuri în care ar putea fi dificil să se aducă dovezi ce ar permite respingerea prezumției de imparțialitate subiectivă a judecătorului, condiția imparțialității obiective oferă o garanție importantă în plus (a se vedea *Pullar c. the Regatului Unit*, 10 iunie 1996, § 32, *Culegere* 1996-III).

106. În acest sens, chiar și aparențele pot avea o oarecare importanță sau, cu alte cuvinte, „*justice must not only be done, it must also be seen to be done*” (justiția nu trebuie doar făcută, ea de asemenea trebuie să fie văzută cum este făcută). Miza este încrederea pe care tribunalele unei societăți democratice trebuie să o inspire publicului (a se vedea *De Cubber c. Belgiei*, 26 octombrie 1984, § 26, seria A no. 86).

107. În cele din urmă, conceptele de independență și imparțialitate obiectivă sunt strâns legate și, în dependență de circumstanțe, pot necesita o examinare comună (a se vedea *Sacilor-Lormines c. Franței*, nr. 65411/01, § 62, ECHR 2006-XIII). Ținând cont de faptele cauzei în speță, Curtea consideră că aspectele de independență și imparțialitate trebuie examinate împreună.

108. Curtea a constatat că (paragrafele 89 și 90 de mai sus) Consiliul Superior al Magistraturii și Parlamentul au exercitat funcția de judecare a cauzei cu privire la reclamant și de adoptare a unei decizii obligatorii. În continuare, Înalta Curte

Administrativă a reexaminat concluziile și deciziile acestor organe. Prin urmare, Curtea trebuie mai întâi să examineze dacă au fost îndeplinite condițiile unui tribunal independent și imparțial la etapa judecării cauzei reclamantului și adoptării deciziei obligatorii.

109. Curtea a subliniat că, în cazul în care cel puțin jumătate din membrii care compun un tribunal - incluzând și persoana care o prezidează, având drept de vot - sunt judecători, există un puternic indiciu de imparțialitate (a se vedea *Le Compte, Van Leuven și De Meyere c. Belgiei*, 23 iunie 1981, § 58, seria A nr. 43).

111. În consecință, din șaisprezece membri ai Consiliului Superior al Magistraturii prezenți la ședința de audiere, doar trei erau judecători. Astfel, judecătorii au constituit o mică minoritate a membrilor Consiliului Superior al Magistraturii care au examinat cauza reclamantului.

Aplicarea principiilor de mai sus situației din speță

În lumina constatărilor Curții de la Strasbourg pe cauza *Volcov c. Ucrainei*, considerăm că Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, nu este independentă și imparțială.

Ingerință nejustificată în respectul vieții private – lezarea reputației

Conform jurisprudenței unitare a CtEDO, eliberarea din funcție sau nepromovarea în funcție administrativă a unei persoane, constituie o ingerință în exercitarea de către aceasta a dreptului la respectarea vieții private, în sensul art. 8 din Convenție, anume din perspectivă că viața privată include dreptul unui individ de a crea și dezvolta relații cu alte persoane, inclusiv relații de natură profesională sau de afaceri." (a se vedea *Volkov împotriva Ucrainei*, nr. 21722/11, pct. 165-167, 09 ianuarie 2013; *Özpınar împotriva Turciei*, nr. 20999/04, pct. 43-48, 19 octombrie 2010; *C. împotriva Belgiei*, 7 august 1996, pct. 25, Culegere 1996-III).

În speță, urmare a deciziei contestate a Comisiei Pre-Vetting au fost afectate un șir de relații personale și profesionale, ingerință care nu răspunde exigenței legalității, scopului legitim și nu trece testul proporționalității; inclusiv și reputația profesională a reclamantului Sorbalo Stanislav.

F. Lista documentelor relevante (dacă este cazul)⁶

- materialele cauzei pendinte.

⁶Peastă parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va enumera documentele relevante (extrasul cu normele normative contestate, alte hotărâri sau decizii ale Curții Constituționale cu un obiect similar, alte hotărâri sau decizii pronunțate de alte curți constituționale, jurisprudența relevantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, studii de comparație), pe care le va anexa.

G. Declarația și semnătura autorului sesizării⁷

Declar pe propria mea onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice.

Zama Vitalie

13 februarie 2023

⁷ În această parte a formularului, autorul excepției de neconstituționalitate va declara pe propria sa onoare că informațiile prezentate Curții sunt veridice, semnând la final.

Dosarul nr. 3-12/23
2-23019713-01-3-08022023

ÎNCHEIERE
Curtea Supremă de Justiție

15 martie 2023

mun. Chișinău

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

Vladimir Timofti
Dumitru Mardari
Tamara Chișca-Doneva

cu participarea grefierului

Oxana Gîscă

examinând în ședință de judecată publică, cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de Stanislav Sorbalo, reprezentat de avocatul Vitalie Zama,

în cauza de contencios administrativ, intentată la cererea de contestare depusă de Stanislav Sorbalo împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor privind anularea deciziei nr. 17 din 18 ianuarie 2023 cu privire la candidatura lui Stanislav Sorbalo, dispunerea reluării procedurii de evaluare a candidatului și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil,

c o n s t a t ă :

La 08 februarie 2023, Stanislav Sorbalo, fiind reprezentat de avocatul Vitalie Zama a depus cerere de contestare împotriva Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, prin care a solicitat admiterea cererii de contestare, anularea deciziei Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 17 din 18 ianuarie 2023, obligarea reluării procedurii de evaluare a candidatului Stanislav Sorbalo și obligarea emiterii actului administrativ individual favorabil.

La 13 februarie 2023, Comisia independentă de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor a depus referință, prin care a solicitat respingerea cererii de contestare înaintate de Stanislav Sorbalo.

La 17 februarie 2023, Stanislav Sorbalo, reprezentat de avocatul Vitalie Zama a depus cerere cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, prin care a solicitat admiterea acesteia și transmiterea Curții Constituționale a sesizării întru verificarea constituționalității sintagmelor „încălcăt grav”, „reprobabile”, „inexplicabile”, „nu depinde” din art. 8 alin. (2) lit. a), alin. (4) lit. b) și alin. (6), a sintagmei „dubii serioase” din art. 13 alin. (5) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022.

La fel, a invocat în sesizare, omisiunea legiuitorului de a reglementa „termenul de prescripție”, „dublul grad de jurisdicție”, „competențele (limitate) ale Curții Supreme de Justiție”, „oportunitatea/proportionalitatea (actului administrativ)”, astfel solicitând, verificarea constituționalității prevederilor art. 13 alin. (5), art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (9) din aceeași Lege.

În ședința de judecată, reclamantul Stanislav Sorbalo și reprezentantul acestuia, avocatul Vitalie Zama au pledat pentru admiterea cererii cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate.

Reprezentanții Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor, avocații Roger Gladei și Valeriu Cernei au solicitat respingerea cererii depuse de Stanislav Sorbalo cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, întrucât nu întrunește condițiile prevăzute la art. 12¹ din Codul de procedură civilă.

Studiind cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor consideră că cererea urmează a fi admisă parțial, cu remiterea acesteia Curții Constituționale, din următoarele considerente.

Conform art. 195 din Codul administrativ, procedura acțiunii în contenciosul administrativ se desfășoară conform prevederilor prezentului cod. Suplimentar se aplică corespunzător prevederile Codului de procedură civilă, cu excepția art.169-171.

În conformitate cu art. 12¹ alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul existenței incertitudinii privind constituționalitatea legilor, a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și ordonanțelor Guvernului ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională.

Alineatul (2) al aceluiași articol prevede că, la ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale, instanța nu este în drept să se pronunțe asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, limitându-se exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții:

a) obiectul excepției intră în categoria actelor prevăzute la art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție;

b) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia ori este ridicată de către instanța de judecată din oficiu;

c) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei;

d) nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale având ca obiect prevederile contestate.

Conform § 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09 februarie 2016, pentru interpretarea articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.

În § 83 al aceleiași Hotărâri, Curtea Constituțională a reținut că verificarea constituționalității normelor contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale, iar judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la § 82.

Completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor constată că la caz, sunt întrunite condițiile necesare pentru ridicarea excepției de neconstituționalitate stabilite în art. 12¹ alin. (2) din Codul de procedură civilă, precum și în Hotărârea nr. 2 din 09 februarie 2016 a Curții Constituționale.

Astfel, obiectul excepției de neconstituționalitate – constituie prevederile art. 8 alin. (2) lit. a), alin. (4) lit. b) și alin. (6) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, care intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, excepția este ridicată de către partea în proces, iar prevederile contestate sunt aplicabile cauzei, precum și nu există o hotărâre anterioară a Curții Constituționale pe acest obiect, motiv din care cererea înaintată urmează a fi admisă.

Cererea de sesizare a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității normei contestate, depusă de către Stanislav Sorbalo, reprezentat de avocatul Vitalie Zama, constituie o prerogativă a acestuia, iar prin ignorarea excepției de neconstituționalitate și rezolvarea litigiului fără soluționarea prealabilă a excepției de către Curtea Constituțională, judecătorul ordinar ar dobândi prerogative improprii instanței judecătorești.

Totodată, ca rezultat al admiterii cererii privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor consideră necesar de a amâna examinarea prezentei cereri de contestate, reieșind din dispozițiile art. 12¹ alin. (3) din Codul de procedură civilă, conform cărora ridicarea excepției de neconstituționalitate se dispune printr-o încheiere care nu se supune niciunei căi de atac și care nu afectează

examinarea în continuare a cauzei, însă până la pronunțarea Curții Constituționale asupra excepției de neconstituționalitate se amână pledoariile.

Referitor la solicitarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate referitor sintagma „dubii serioase” prevăzute la art. 13 alin. (5) și a prevederilor art. 14 alin. (8) lit. b) și alin. (9) din Legea privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor nr. 26 din 10 martie 2022, completul special de judecată consideră că urmează a fi respinsă întrucât nu întrunește condiții art. 12¹ alin. (2) lit. a) din Codul de procedură civilă.

Din considerentele enunțate, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor ajunge la concluzia de a admite cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de Stanislav Sorbalo, reprezentat de avocatul Vitalie Zama.

În conformitate cu art. 195 și 230 din Codul administrativ și în conformitate cu art. 12¹ din Codul de procedură civilă, completul de judecată special, instituit în cadrul Curții Supreme de Justiție, pentru examinarea contestațiilor declarate împotriva deciziilor Comisiei independente de evaluare a integrității candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor

d i s p u n e :

Se admite parțial cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate depusă de Stanislav Sorbalo, reprezentat de avocatul Vitalie Zama.

Se remite Curții Constituționale a Republicii Moldova sesizarea depusă de Stanislav Sorbalo, reprezentat de avocatul Vitalie Zama, în vederea examinării constituționalității a :

- termenilor „grav”, „reprobabile” și „inexplicabile” din art. 8 alin. (2) lit. a);
 - sintagmei: „în ultimii 15 ani” din art. 8 alin. (4) lit. b);
 - termenului „nu” din art. 8 alin. (6) (potrivit căruia: „În aprecierea criteriilor prevăzute la art. (2) – (5) și în luarea unor decizii cu privire la acestea, Comisia de evaluare nu depinde de constatările altor organe cu competențe în domeniul respectiv”);
- toate din Legea nr. 26 din 10 martie 2022 privind unele măsuri aferente selectării candidaților la funcția de membru în organele de autoadministrare ale judecătorilor și procurorilor.

În rest, cererea cu privire la ridicarea excepției de neconstituționalitate se respinge.
Încheierea nu se supune niciunei căi de atac.

Președintele ședinței, judecătorul
judecători

/semnătura/
/semnătura/
/semnătura/

Vladimir Timofti
Dumitru Mardari
Tamara Chișca-Doneva

Copia corespunde originalului,
judecător

Tamara Chișca-Doneva